

Briselē, 2019. gada 27. jūnijā
(OR. en)

9134/19

Starpiestāžu lieta:
2019/0056(NLE)

SOC 353
EMPL 263
ECOFIN 479
EDUC 238

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Iepr. dok. Nr.:	8838/19
K-jas dok. Nr.:	7015/19
Temats:	Priekšlikums – Padomes Lēmums par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņem – pieņemšana

I. IEVADS

Komisija 2019. gada 27. februārī iesniedza priekšlikumu Padomes Lēmumam par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņem, pamatojoties uz LESD 148. panta 2. punktu. Komisija ir ierosinājusi attiecībā uz 2019. gadu bez izmaiņām saglabāt dalībvalstu nodarbinātības politikas 2018. gada pamatnostādnes. 2018. gadā tās bija saskaņotas ar Eiropas sociālo tiesību pīlāra principiem ¹.

¹ Nodarbinātības pamatnostādnes pirmo reizi kā integrēts kopums tika pieņemtas 2010. gadā – ar vispārējām ekonomikas pamatnostādņem, tādējādi veidojot stratēģijas "Eiropa 2020" pamatu.

Nodarbinātības komiteja (EMCO) nosūtīja Padomei savu atzinumu ² par nodarbinātības pamatnostādņēm, tostarp Sociālās aizsardzības komitejas (SPC) skaidrojumu par pamatnostādņu sociālajiem aspektiem. Abas komitejas savā darbā pienācīgi ņēma vērā Eiropas Parlamenta atzinumu, kas tika pieņemts EP 2019. gada 20. marta plenārsēdē.

Eiropadome savā 2019. gada 21. un 22. marta sanāsmē izskatīja nodarbinātības stāvokli Savienībā un pieņēma attiecīgus secinājumus.

Pamatojoties uz komiteju darbu, Sociālo jautājumu darba grupa izskatīja minēto priekšlikumu 2019. gada 6. maijā. To darot, Sociālo jautājumu darba grupa ņēma vērā arī Eiropas Parlamenta atzinumu, proti, apstiprināt Komisijas priekšlikumu bez grozījumiem.

Reģionu komiteja nolēma nenākt klajā ar atzinumu par priekšlikumu ³. Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums tika pieņemts tās 2019. gada 20. jūnija plenārsēdē.

Tagad Padome ir saņēmusi visus nepieciešamos atzinumus, lai tā varētu izskatīt nodarbinātības pamatnostādnes 2019. gadam.

Pielikumā informatīviem nolūkiem ir pievienots nodarbinātības pamatnostādņu teksts (I pielikums).

II. SECINĀJUMI

Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta izskatīt visu atzinumu paketi un attiecīgā gadījumā ieteikt Padomei (*EPSCO*) savā 2019. gada 8. jūlija sanāsmē pieņemt nodarbinātības pamatnostādnes, ko galīgā versijā izstrādājuši juristi lingvisti un kas izklāstītas dokumentā 10475/19.

² *EMCO* priekšsēdētāja vēstule 2019. gada 29. aprīlī.

³ Reģionu komitejas vēstule 2019. gada 8. maijā.

Nodarbinātības pamatnostādnes, kā izklāstīts Lēmumā (ES) 2018/1215 un Komisijas dokumentā 7015/19**5. pamatnostādne: Palielināt pieprasījumu pēc darbaspēka**

Sekmējot atbildīgu uzņēmējdarbību un patiesu pašnodarbinātību un jo īpaši atbalstot mazo uzņēmumu un mikrouzņēmumu izveidi un izaugsmi, dalībvalstīm būtu jāveicina kvalitatīvu darbvietu izveide, tostarp samazinot šķēršļus, ar kuriem uzņēmumi sastopas darbinieku nolīgšanā. Dalībvalstīm būtu aktīvi jāveicina sociālā ekonomika un jāsekmē sociālā inovācija. Dalībvalstīm būtu jāveicina tādas novatoriskas darba formas, kas rada kvalitatīvu darbvietu iespējas.

Būtu jāpārorientē nodokļu slogs, darbaspēka aplikšanu ar nodokļiem aizstājot ar citiem nodokļu iekasēšanas veidiem, kuri – ņemot vērā nodokļu sistēmas pārdales ietekmi – mazākā mērā kaitē nodarbinātībai un izaugsmei, kā arī vienlaikus jāveido ieņēmumu politika, kas nodrošina pienācīgu sociālo aizsardzību, un izdevumi jānovirza izaugsmes veicināšanai.

Dalībvalstīm, respektējot sociālo partneru autonomiju, būtu jāveicina tādu pārredzamu un paredzamu algu noteikšanas mehānismu izmantošana, kas ļauj darba atalgojumu salāgot ar ražīguma attīstības tendencēm un nodrošina taisnīgu atalgojumu pienācīgam dzīves standartam. Šajos mehānismos būtu jāņem vērā prasmju līmeņu un ekonomisko darbības rezultātu atšķirības starp reģioniem, nozarēm un uzņēmumiem. Ievērojot valstu praksi, dalībvalstīm un sociālajiem partneriem būtu jānodrošina adekvāts minimālās algas līmenis, ņemot vērā tā ietekmi uz konkurētspēju, darbvietu izveidi un nodarbinātu personu nabadzību.

6. pamatnostādne: Stiprināt darbaspēka piedāvājumu un uzlabot piekļuvi nodarbinātībai, prasmēm un kompetencēm

Saistībā ar tehnoloģijas, vides un demogrāfiskajām izmaiņām dalībvalstīm sadarbībā ar sociālajiem partneriem būtu jāveicina ražīgums un nodarbināmība, visā cilvēka darba dzīves laikā pienācīgi nodrošinot attiecīgas zināšanas, prasmes un kompetences, kas atbilst pašreizējām un nākotnes darba tirgus vajadzībām. Dalībvalstīm būtu jāveic vajadzīgās investīcijas gan formālās izglītības, gan tālākizglītības un tālākapmācības (mūžizglītības) jomā. Tām būtu jāsadarbojas ar sociālajiem partneriem, izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzējiem, uzņēmumiem un citām ieinteresētajām personām, lai izglītības un apmācības sistēmās novērstu strukturālās nepilnības, nodrošinātu kvalitatīvu un iekļaujošu vispārīgo un profesionālo izglītību un mūžizglītību. Tām būtu jātiecas nodrošināt, lai darba maiņas gadījumā tiktu pārceltas tiesības uz apmācību. Tādējādi būtu jāpanāk, ka ikvienam ir iespēja labāk paredzēt darba tirgus vajadzības un tām pielāgoties un veiksmīgi nomainīt darbu, līdz ar to palielinot arī vispārējo ekonomikas noturību satricinājumu gadījumos.

Dalībvalstīm izglītības, tostarp agrīnas pirmsskolas izglītības, jomā būtu jāveicina visiem vienlīdzīgas iespējas. Tām būtu jāpaaugstina vispārējais izglītības līmenis, jo īpaši vismazāk kvalificētajiem un izglītojamajiem no nelabvēlīgas vides. Tām būtu jānodrošina augstas kvalitātes mācību rezultāti, jāuzlabo pamatprasmes, jāsamazina to jauniešu skaits, kuri mācības pārtrauc priekšlaicīgi, un jāpaaugstina pieaugušo dalība tālākizglītībā un tālākapmācībā. Dalībvalstīm savās profesionālās izglītības un apmācības sistēmās būtu jāstiprina mācīšanās darbavietā (tostarp izmantojot kvalitatīvu un efektīvu mācekļību), jāuzlabo terciārās izglītības atbilstība darba tirgus vajadzībām, jāuzlabo prasmju uzraudzība un prognozēšana, jāpanāk prasmju lielāka redzamība un salīdzināmība un jāsekmē tādu prasmju un kompetenču atzīšana un akreditēšana, kas iegūtas ārpus formālās izglītības un apmācības. Tām būtu jāuzlabo un jāpaplašina elastīgu profesionālās tālākizglītības un tālākapmācības iespēju piedāvājums un izmantojums. Izveidojot prasmju pilnveides ceļus (tas ietver prasmju novērtēšanu, piedāvājumu izglītības un apmācību jomā, kas saskan ar darba tirgus iespējām, un apgūto prasmju atzīšanu un akreditēšanu) un tādējādi uzlabojot kvalitatīvu mācību iespēju pieejamību un izmantošanu, dalībvalstīm būtu jāatbalsta arī mazprasmīgi pieaugušie, lai tie varētu saglabāt vai uzlabot savu nodarbināmību ilgtermiņā.

Būtu jārisina bezdarba un neaktivitātes jautājums, tostarp sniedzot efektīvu, savlaicīgu, koordinētu un individuāli pielāgotu palīdzību, kuras pamatā būtu atbalsts saistībā ar darba meklēšanu, apmācībām un pārkvalificēšanos. Lai būtiski samazinātu un novērstu ilgstošu un strukturālu bezdarbu, būtu jāizstrādā visaptverošas stratēģijas, kas ietver padziļinātu individuālo novērtējumu ne vēlāk kā 18 mēnešus pēc nonākšanas bezdarbnieka statusā. Jauniešu bezdarbam un jautājumam par tiem jauniešiem, kas nav nodarbināti, nemācās vai neapgūst arodu, būtu jāturpina pievērsties ar priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas novēršanu un strukturāliem uzlabojumiem pārejā no mācībām uz darbu, tostarp pilnībā īstenojot Garantiju jauniešiem ⁴.

Dalībvalstīm būtu jātiecas novērst šķēršļus un destimulējošos faktorus un jānodrošina stimuli dalībai darba tirgū, jo īpaši tajā sabiedrības daļā, kas ir visvairāk attālināta no darba tirgus. Dalībvalstīm būtu jāatbalsta un jāpielāgo darba vide personām ar invaliditāti, tostarp izmantojot mērķtiecīgu finansiālu atbalstu un pakalpojumus, kas ļauj minētajām personām piedalīties darba tirgū un sabiedrības dzīvē.

Dalībvalstīm būtu jānodrošina dzimumu līdztiesība un lielāka sieviešu dalība darba tirgū, tostarp nodrošinot vienlīdzīgas iespējas un karjeras izaugsmi un novēršot šķēršļus dalībai. Būtu jārisina jautājums par no dzimuma atkarīgas darba samaksas atšķirību, tostarp par vienādu vai tikpat vērtīgu darbu nodrošinot vienādu darba samaksu. Būtu jāsekmē darba, ģimenes un privātās dzīves saskaņošana gan sievietēm, gan vīriešiem, jo īpaši nodrošinot piekļuvi ilgtermiņa aprūpes pakalpojumiem un kvalitatīvas agrīnas pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumiem par pieņemamu cenu. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka bērnu vecākiem un citām personām ar aprūpes pienākumiem ir iespēja izmantot piemērotu atvaļinājumu ģimenes apstākļu dēļ un elastīgu darba režīmu, kas tiem ļautu panākt līdzsvaru starp darbu, ģimenes un privāto dzīvi un sekmētu tādu šo tiesību izmantošanu, kas būtu līdzsvarota sieviešu un vīriešu vidū.

⁴ OV C 120, 26.4.2013., 1. lpp.

7. pamatnostādne: Uzlabot darba tirgu darbību un sociālā dialoga efektivitāti

Lai gūtu labumu no dinamiska un produktīva darbaspēka un jauniem darba organizācijas un uzņēmējdarbības modeļiem, dalībvalstīm būtu jāsadarbojas ar sociālajiem partneriem jautājumā par elastīgumu un drošības principiem, tiesību un pienākumu līdzsvarošanu. Tām būtu jāmazina un jānovērš darba tirgus segmentācija, jācīnās pret nedeklarētu darbu un jāveicina pāreja uz beztermiņa nodarbinātības formām. Nodarbinātības aizsardzības noteikumiem, darba tiesībām un iestādēm būtu jānodrošina gan piemērota vide, kas sekmē pieņemšanu darbā, gan tas, lai darba devējiem ir elastība, kas vajadzīga, lai ātri pielāgotos ekonomiskās situācijas izmaiņām, vienlaikus saglabājot darba ņēmējiem pienācīgu drošību un veselīgu, drošu un labi pielāgotu darba vidi. Būtu jānovērš tādu darba tiesisko attiecību veidošanās, kurās rodas nedroši darba apstākļi, tostarp apkarojot nestandarta līgumu ļaunprātīgu izmantošanu. Nepamatotas atlaišanas gadījumā vajadzētu būt nodrošinātām iespējām izmantot efektīvu un objektīvu strīdu risināšanas kārtību un tiesībām uz pārsūdzību un adekvātu kompensāciju.

Ar politiku būtu jātiecas uzlabot un atbalstīt dalību darba tirgū, atbilstību starp piedāvājumu un pieprasījumu darba tirgū un pāreju uz darba tirgu. Dalībvalstīm būtu efektīvi jāaktivizē tie, kuri var piedalīties darba tirgū, un jāsniedz tiem šādas iespējas. Dalībvalstīm būtu jāstiprina aktīvas darba tirgus politikas efektivitāte, paplašinot tās mērķus, mērķauditorijas sasniegšanas pasākumus, tvērumu un nodrošinot politikas labāku sasaisti ar ienākumu atbalstu bezdarbniekiem, kamēr tie meklē darbu un pamatojoties uz viņu tiesībām un pienākumiem. Dalībvalstīm vajadzētu tiekties uz efektīvāku un lietderīgāku valsts nodarbinātības dienestu izveidi, nodrošinot savlaicīgu un individuāli pielāgotu atbalstu darba meklētājiem, atbalstot pieprasījumu darba tirgū un īstenojot rezultātu novērtēšanas sistēmas.

Dalībvalstīm būtu jānodrošina bezdarbniekiem tiesības uz adekvātiem saprātīga ilguma bezdarbnieka pabalstiem atbilstoši viņu iemaksām un valsts noteikumiem par tiesībām pretendēt uz bezdarbnieka pabalstu. Šādiem pabalstiem nevajadzētu atņemt motivāciju ātri atgriezties darba tirgū, un tie būtu jāpapildina ar aktīva darba tirgus politiku.

Lai uzlabotu nodarbināmībai vajadzīgās prasmes un pilnībā izmantotu Eiropas darba tirgus potenciālu, būtu jāveicina izglītojamo un darba ņēmēju mobilitāte. Būtu jānovērš mobilitātei traucējoši šķēršļi izglītībā un apmācībā, saistībā ar aroda vai privātām pensijām un profesionālo kvalifikāciju atzīšanu. Dalībvalstīm vajadzētu rīkoties, lai nodrošinātu, ka administratīvās procedūras nekļūst par nevajadzīgu šķērslī tiem darba ņēmējiem no citām dalībvalstīm, kuri iesaistās nodarbinātībā. Vienlaikus dalībvalstīm būtu jānovērš spēkā esošo noteikumu ļaunprātīga izmantošana un jārisina problēma, kas saistīta ar iespējamu intelektuālā darbaspēka emigrāciju no dažiem reģioniem.

Balstoties uz jau esošo valstu praksi un lai panāktu efektīvāku sociālo dialogu un sasniegtu labākus sociālekonomiskos rezultātus, nodarbinātības, sociālās jomas un attiecīgā gadījumā ekonomikas reformu un politikas izstrādē un īstenošanā dalībvalstīm būtu jānodrošina savlaicīga un konstruktīva sociālo partneru iesaiste, tostarp atbalstot sociālo partneru spēju uzlabošanu. Sociālie partneri būtu jāmudina vest sarunas par kolektīviem līgumiem un slēgt šādus līgumus viņiem būtiskos jautājumos, pilnībā respektējot viņu autonomiju un tiesības uz kolektīvo rīcību.

Vajadzības gadījumā un balstoties uz jau esošo valstu praksi, dalībvalstīm būtu jāņem vērā attiecīgo pilsoniskās sabiedrības organizāciju pieredze nodarbinātības un sociālajos jautājumos.

8. pamatnostādne: Veicināt vienlīdzīgas iespējas visiem, sekmēt sociālo iekļaušanu un apkarot nabadzību

Dalībvalstīm, ieviešot efektīvus pasākumus, kuri apkarotu visu veidu diskrimināciju un veicinātu darba tirgū nepietiekami pārstāvēto grupu iespēju vienlīdzību, būtu jāsekmē visiem pieejami iekļaujoši darba tirgi. Tām būtu jānodrošina, lai pret visiem neatkarīgi no dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas būtu vienāda attieksme attiecībā uz nodarbinātību, sociālo aizsardzību, izglītību un piekļuvi precēm un pakalpojumiem.

Sekmējot sociālo iekļaušanu un augšupēju sociālo mobilitāti, stimulējot dalību darba tirgū un novēršot nevienlīdzību, tostarp izveidojot nodokļu un pabalstu sistēmas, dalībvalstīm būtu jāmodernizē sociālās aizsardzības sistēmas, lai nodrošinātu efektīvu, iedarbīgu, ilgtspējīgu un adekvātu aizsardzību visos personas mūža posmos. Vispārīgu pieeju papildināšana ar selektīvām pieejām uzlabos sociālās aizsardzības sistēmu efektivitāti. Sociālās aizsardzības sistēmu modernizācijas rezultātā vajadzētu uzlaboties to pieejamībai, ilgtspējai, adekvātumam un kvalitātei.

Dalībvalstīm būtu jāizstrādā un jāīsteno preventīvas un integrētas stratēģijas, apvienojot tajās šādus trīs aktīvas iekļaušanas aspektus: adekvāts ienākumu atbalsts, iekļaujoši darba tirgi un piekļuve kvalitatīviem pakalpojumiem, kas atbilst individuālām vajadzībām. Sociālajām aizsardzības sistēmām būtu jānodrošina adekvāti minimālo ienākumu pabalsti ikvienam, kam trūkst pietiekamu līdzekļu, un, rosinot cilvēkus aktīvi piedalīties darba tirgū un sabiedrības dzīvē, jāveicina sociālā iekļaušana.

Cenu ziņā pieņemamu, piekļūstamu un kvalitatīvu pakalpojumu – piemēram, agrīna pirmsskola izglītība un aprūpe, ārpusskolas aprūpe, izglītība, apmācība, mājokļi, veselības aprūpes pakalpojumi un ilgtermiņa aprūpe – pieejamība ir būtiska, lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas visiem, tostarp sievietēm, bērniem un jauniešiem. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš nabadzības un sociālās atstumtības apkarošanai, tostarp nodarbinātu personu un bērnu nabadzības samazināšanai. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ikvienam ir piekļuve būtiskajiem pakalpojumiem. Tiem, kam tas ir vajadzīgs vai kas ir neaizsargātā stāvoklī, dalībvalstīm būtu jānodrošina piekļuve adekvātai palīdzībai sociālo mājokļu vai mājokļu jomā. Bezpajumtniecības jautājums būtu jārisina atsevišķi. Būtu jāņem vērā personu ar invaliditāti īpašās vajadzības.

Dalībvalstīm būtu jānodrošina savlaicīga piekļuve kvalitatīvai profilaktiskai un ārstnieciskai veselības aprūpei un ilgtermiņa aprūpei par pieņemamu cenu, vienlaikus ilgtermiņā nodrošinot to ilgtspēju.

Saistībā ar dzīves ilguma palielināšanos un demogrāfiskajām izmaiņām dalībvalstīm būtu jānodrošina pensiju sistēmu adekvātums un ilgtspēja darba ņēmējiem un pašnodarbinātajām personām, sniedzot sievietēm un vīriešiem vienlīdzīgas iespējas iegūt pensiju tiesības, tostarp izmantojot papildu shēmas, lai garantētu adekvātus ienākumus. Pensiju reformas būtu jāatbalsta ar pasākumiem, kas pagarina darba mūža ilgumu, piemēram, paaugstinot faktisko pensionēšanās vecumu, un tās būtu jāīsteno aktīvu vecumdienu stratēģiju satvarā. Dalībvalstīm vajadzētu izveidot konstruktīvu dialogu ar attiecīgajām ieinteresētajām personām un atbilstoši tam pakāpeniski ieviest reformas.
